

СТАНОВИЩЕ

от доц. д-р Георги Павлов Павлов от катедра „Национална и регионална сигурност” към Университета за национално и световно стопанство, доцент по научна специалност

02.05.18: „Икономика и управление (информационни технологии в отбраната и сигурността)” за придобиване на научната степен „Доктор на науките” по професионално направление 9.1. Национална сигурност, научна специалност 05.02.24 Организация и управление извън сферата на материалното производство (Стратегии и политики на сигурност) /науки за кризата и информацията/, с кандидат Руси Маринов Ванчев, за дисертационен труд на тема: **ИНФОРМАЦИОННИ СТРАТЕГИИ И ИНТЕРНЕТ ТЕХНОЛОГИИ В СИСТЕМАТА ПО КРИЗИСЕН МЕНИДЖМЪНТ: ПРОБЛЕМИ И ПРЕДИЗВИКАТЕЛСТВА**

1. Значимост на изследвания проблем в научно и научно-приложно отношение.

Значимостта на изследвания проблем, не буди съмнение (като пример за актуалността бих могъл да дам примерите от информирането по време на кризата с наводненията в гр. Варна и ситуацията със съмненията за наличие на заразен с вируса на „Ебола“). Очевидна е необходимостта от подобряване на устойчивостта, бързата реакция и ефективността при осигуряване на информацията в реално време при различни по тип и характер кризи и кризисни ситуации. Най-проблематични се оказват първите няколко часа, когато реакцията е забавена и пораженията в този случай са катастрофални, което предполага по-концентрирано използване на новите Интернет технологии и подобряване на информационната ефективност.

Въпросите, в случая трябва да се разглеждат според спецификата на различните системи и подсистеми на кризисния мениджмънт и техните характеристики при бързо променящи се информационни реалности.

2. Обоснованост на целите и задачите в дисертационния труд.

Считам, че тезата, целите и задачите в труда са добре формулирани. Основната цел е да се създаде ефективна методология за анализ, планиране и осъществяване на комуникациите в началото на кризата: от няколко минути до няколко часа, с основен

замисъл превенция и ограничаване на жертвите и пораженията при различни видове опасности и заплахи.

Дисертационният труд е разработен в обем от 406 стр., в които 16 Приложения.

3. Съответствие между избраната методология и методика на изследване и поставената цел и задачи на дисертационния труд.

По време на изследването се използват ефективни модели, които могат по определен начин да въздействат на някои от факторите свързани с управлението при кризи. С помощта на електронното обучение, тренинга, превантивната дейност и въведените в експлоатация платформи, се цели да се намали времето за реакция, като се осигурява информация на хората, веднага след появата на опасността. Вторият интелигентен подход е предварително да се ограничи мащаба на заплахата, като хората се съобразяват с дадените природни реалности и не преувеличават собствените си възможности за справяне с големите рискове. На практика това означава, че ако в района има налице типични рискове, с които съобразяваме действията си, тогава потенциалните критични ситуации, ще бъдат с по-ограничено въздействие и като мащаб, и като заплаха за хората (превантивни стратегии).

Избраната от автора методология, напълно съответства на целите и задачите, които си поставя - направен е опит да се анализира съвременното състояние при наличните достъпни технологични иновации и на тази база се предлагат практически приложими решения. На основата на разработената теоретична рамка са изследвани значими за практиката нови, мобилни и интелигентни платформи, като се оценява тяхната ефективност от комуникационна гледна точка при големи катастрофи и бедствия, довели до поява на остри кризисни ситуации.

4. Научни и научно-приложни приноси на дисертационния труд (описание и оценка), включително наличие на оригинален принос в науката.

Участвал съм лично в една от анкетите разработена от автора и няма съмнение в личния му принос при обработката на емпиричните данни.

В материала се дават примери и сравнителни характеристики на съвременните интернет базирани платформи като: Web Ontology languages; Geography Markups Language; Geo-ontology и др. Постигнати са следните по-значими резултати:

- Анализирани са важните промени, които настъпват в системата по кризисен мениджмънт при развитие на интерактивните, смарт и Интернет технологии и на тази основа се развиват нови възможности и модели в системата по кризисен мениджмънт.
- Разработена е база и алгоритъм на национален, информационен и комуникационен модел, интегриран в системата по кризисен мениджмънт. Допълнени са някои от информационните и комуникационни модели, за реакция при кризисни, рискови и проблемни ситуации в началните периоди от развитието на кризата.
- Предложен е проект (от типа на startup) за национална, отворен тип платформа за реакции при кризи в рамките на първите часове, след началото. Разработен е функционален модел, където се съчетават едновременно стратегически подходи, информационни стратегии и средства за трансфер на знание, който може да бъде интегриран в различни институции и организации за постигане на ефективен и оперативен отговор при кризисни ситуации.
- Изследван е информационния вакуум по време на криза и се търсят ефективни информационни стратегии, базирани на уеб-технологиите и комуникационни подходи за реакция на системите, с цел превенция на гражданите от различни опасности и рискове.
- Разработване и дефиниране на модел за използване на мобилни платформи за реакции в реално време при големите рискове, превенция и преодоляване на кризи и кризисни ситуации с минимални загуби. Анализирани са подходи за разработване на приложни програми с цел осигуряване на ефективен отговор и трансфер на знание за ограничаване на негативните последствия за хората от кризата.

Теоретичните обобщения и решения са оригинален принос на автора. Авторефератът в пълна степен дава правилна представа за съдържанието на дисертацията.

5. Преценка на публикациите по дисертационния труд: брой, характер на изданията, в които са публикувани.

Прави впечатление, че е изследвана голяма по обем литература. Някои от по-интересните резултати от проведените проучвания са показани в авторска справка. Чрез тях авторът се ориентира в какви направления успешно могат да се използват Интернет технологиите при кризисни ситуации, какви са основните пречки и бариери, каква е честота на употреба на услуги в мрежата. Може да се отбележи, че голям процент от хората по света, участвали в проучването споделят мнение, че разчитат на тези технологии за получаване на жизнено важна информация при бедствия. Изведени са също така, на база на използваната литература следните фундаментални принципи за кризисни комуникации: формиране на умения за общуване по време на криза; прозрачност и честност; предварителна подготовка; организационна култура, интегрирана в кризисния план; знания и ценности, свързани с управление на кризата; поемане на отговорности от висшето управление; пълно разкриване на фактите пред обществото; отговорност за взетите решения. В условията на тежки ситуации безконтролното информационно въздействие върху големи маси от хора, чрез оповестяване на недостоверна информация може да предизвика паника и масови безредици.

Някои специфични мерки по гарантиране на достоверността на информацията в условията на извънредни ситуации са разработването на системи за наблюдение на обекти с повишена опасност. Прогнозирането на такива кризисни моменти е задължителна предпазна мярка. Неделима част от адекватните действия за справяне в извънредни ситуации е ефективното функциониране на системата за осведомяване на населението за опасностите от възникване на такива ситуации, за условията и развитието им, а също и за препоръчително поведение при създадените условия.

6. Цитиране от други автори, отзиви в научния печат и др.

Използвани са голям брой представителни автори и се достига до някои изводи:

- Развитието на Интернет технологиите съществено променя моделите за комуникация при кризи.
- В по-голяма част от моделите по кризисен мениджмънт се акцентира на важността на информационния фактор и качеството на информацията, която получават хората при поява на кризисна ситуация.

- Проучването на основните източници по кризисен мениджмънт, демонстрира, че не се обръща достатъчно внимание или изследванията в тази област са малко, относно плановете и дизайн на системите за реакция в първите часове, след поява на заплахата за природата и хората.

Справката за цитиране на автора в Google Наука, показва средно по 2 цитирания в рамките на последните четири години.

7. Мнения, препоръки и бележки.

Дисертационният труд би спечелил, ако се анализираха съвременните интелигентни системи свързани с генетичните алгоритми и размитата логика. Това е един от способите да се работи в системите за ранно предупреждение, когато има липса на информация, неточни данни или дезинформация. Някои от цитираните интернет източници не се откриват (не са посочени датите, в които те са били активни).

Проектът за дисертационен труд е посветен на актуална тематика и разглежда важни въпроси свързани с приложението на нови технологии. По своята същност той представлява задълбочено научно изследване. Считам, че поставените задачи са изпълнени и целта му е постигната. Препоръчвам с цел по голяма достъпност до потребителите, да се публикува настоящия труд под формата на монография.

8. Заключение

Въз основа на гореизложеното, считам че Руси Маринов Ванчев е представил самостоятелен дисертационен труд с безспорни качества за присъждане на научната степен „Доктор на науките” в професионално направление 9.1. Национална сигурност, научна специалност 05.02.24 Организация и управление извън сферата на материалното производство (Стратегии и политики на сигурност) /науки за кризата и информацията/, отговаря на изискванията на ЗРАС, Правилника за неговото приложения и Наредбата за развитието на академичния състав на НБУ, давам **положителна** оценка и предлагам на уважаемото научно жури да го оцени по достойнство.

15.12.2014

Подпис: